

UILENWERKGROEP

IVN Zuidlaren

Contact: Lia van der Meij (coördinator)
liavandermeij218@gmail.com

Nieuwsbrief najaar 2026 | Kerkuilen | Steenuilen | Bosuilen

Redactie

Annemarie Loof
Anneke Kingma

Inhoud

Geert Greving
Anita ten Kleij
Lia van der Meij

Fotografen

Anita ten Kleij
Anneke Kingma

IN *deze* EDITIE

- Broedresultaten kerkuil
- Ringen kerkuilen, o.a. in samenwerking met OBS "De Schuthoek"
- Markt van Melk & Honing
- Bedreigingen voor de kerkuil
- Geen gehoor bij de steenuil?

VOORWOORD

Beste uilenliefhebber

Hierbij onze najaarsnieuwsbrief van 2026.

Vele activiteiten hebben ons deze zomer goed bezig gehouden! Wij zijn dan ook blij zoveel resultaat te mogen zien van onze inspanningen.

Wij wensen u veel leesplezier en uiteraard zijn opmerkingen, suggesties, etc. van harte welkom! Als u een leuke bijdrage heeft voor onze volgende nieuwsbrief dan wordt dat ook van harte toegejuicht. Uiteraard geldt dat ook voor waarnemingen van uilen!

BROEDRESULTATEN KERKUIL

Broedresultaten Kerkuil regio Zuidlaren 2026				
Plaats	Nestkast	Aantal eieren	Aantal kuikens	Aantal kuikens geringd
Midlaren	Huttenweg	5	4	4
De Groeve	Hunzeweg	?	3?	5
Zuidlaren	Verlengde stationsweg	6	6	4 *
Zuidlaren	Hogeweg	5	4	4
Zuidlaarderveen	Dorpsstraat	?	4	5
Tynaarlo	Esweg	?	?	2
Taarloo	Brinkweg	6	6	6
Totaal 2026		16 (+?)	21?	30
Voorgaande jaren				
Resultaat 2025		16	12	9
Resultaat 2024		13	3	3
Resultaat 2023		39	21	19
Resultaat 2022		11	9	9
Resultaat 2021		29	21	16
Resultaat 2020		?	39	36
Resultaat 2019		?	43	31
Resultaat 2018		?	34	22

Na 2 mindere jaren gaan we weer de goede kant op! Wij zijn erg blij met dit resultaat en danken de kashouders voor de mooie plekken die ze bieden en het vertrouwen in ons.

*2 oudste kuikens al uitgevlogen?

KERKUILEN RINGEN (16 JUNI)

Op 16 juni staan drie adressen op de agenda waar we kerkuilen gaan ringen. Het eerste adres is in Zuidlaren, bij familie S. Samen met een geïnteresseerde schoolklas van basisschool "De Schuthoek" verzamelen we ons rond de kast.

De ladder wordt geplaatst en er worden vier jonge uilen naar beneden gehaald. Het zijn al grote jongen met hier en daar nog een beetje dons, maar al heuse kerkuilen! Ze worden één voor één gemeten, gewogen en geringd door Annemarie. Een aantal kinderen mag een uiltje vasthouden. Geert vertelt na afloop nog wat over de uilen die voorkomen in Nederland. Hij heeft zijn eigen (opgezette) uilen meegebracht.

Het tweede adres is in Zuidlaarderveen, bij familie M. Dit keer moeten we de zolder op, want de kast hangt binnen in de schuur. Bij het licht van een bouwlamp worden de vijf uilen geringd. Op de foto hierboven zie je ze op volgorde van leeftijd. Kerkuilen beginnen direct met broeden als er een ei is gelegd, dus schelen de jongen vaak een paar dagen in leeftijd.

Het laatste adres is in de Groeve, bij mevrouw K. Hier hangt de kast best hoog! Er is een lange ladder voor nodig. Gelukkig hebben we Jens bij ons en die is niet bang voor hoogtes.

Omdat de kast ook schoongemaakt moet worden, brengt hij eerst de uiltjes naar beneden. In een emmer aan een touw worden ze voorzichtig naar beneden gehaald. Daar mogen ze even rustig liggen onder een doek, terwijl hun nestkast wordt schoongemaakt. Als ook deze jongen gewogen, gemeten en geringd zijn, mogen ze de kast weer in.

We vinden nog een ring van een jong van een eerder nest, waarvan Annemarie, na een poetsbeurt thuis, het nummer kan aflezen.

Helaas hoorden we een paar weken later dat één van de jongen bij familie M. het niet gered heeft. Deze is dood op het erf gevonden. 1/3 van de jongen overleeft het eerste jaar niet (bron: Beleef de lente).

Deze vroege sterfte zegt ons niet alleen iets over de omstandigheden, maar ook over de kwaliteiten van de uil zelf. Bij vogels die meerdere jongen (en soms meerdere legfels) per jaar hebben, is het vrij gewoon dat er een deel van de jongen uitvalt en dit gebeurt vrijwel altijd in het eerste levensjaar. Dat eerste jaar kan je ook zien als een soort test: overleef je dat eerste jaar, dan heb je de juiste vaardigheden en weet je voedsel te vinden. Dit zorgt weer voor een grotere kans op het grootbrengen van een volgende generatie jongen.

HOE OUD KAN EEN KERKUIL WORDEN?

Zoals meestal zijn er zowel positieve als negatieve dingen te vertellen. De oudste kerkuil die in Nederland in het wild is aangetroffen was 21,2 jaar toen hij/zij stierf in 2001. En in 2021 werd een levende kerkuil gevangen (en na controle uiteraard weer vrijgelaten) die toen al 18,8 jaar oud was.

Het slechte nieuws is dat dit soort leeftijden maar voor een enkeling is weggelegd. Van alle kerkuilen die geboren worden, is na 5 jaar nog maar circa 3% in leven. De grootste klap valt in het eerste jaar. Gemiddeld haalt slechts ongeveer 1/3 het volgende voorjaar. Er is daarbij sprake van natuurlijke selectie, zoals we hiervoor al aangaven, maar ook van vele gevaren voor de kerkuil in Nederland. Vaak zijn verhongering en verkeer de belangrijkste oorzaken van sterfte en vooral onervaren jongen hebben een grotere kans daar slachtoffer van te worden.

Bron: <https://www.vogelbescherming.nl/beleefdelente/blog/lezen/de-volgende-halte>

BEDREIGINGEN VOOR DE KERKUIL

2026 lijkt een goed jaar te worden voor de kerkuil! We hebben 30 uilskuikens geringd, en er zijn er vast nog meer uitgevlogen. En dat is fijn, want slechts een derde van de jonge kerkuilen overleeft het eerste jaar. Hoe kan het dan dat 66% het niet redt om op te groeien?

De kerkuil is een muizenspecialist. Bij voedselschaarste en sneeuwrijke winters is de kerkuil erg kwetsbaar. Voedselschaarste ontstaat vooral door een veranderend landschap, zoals schaalvergroting en ruilverkaveling. Daardoor zijn houtwallen en heggen met grazige randen en haver- en roggeveldjes verdwenen. De kerkuil heeft dan bijvoorbeeld minder alternatieven in perioden van veldmuisschaarste.

Winters met veel sneeuw (7 cm dik) en een langdurig sneeuwpak vanaf ongeveer een week zijn funest voor de uilen. De muizen brengen de winter door in diepliggende holen waarin ze geruime tijd achtereen slapen. In zulke uitdagende winters moeten uilen het dan ook vooral hebben van muizen in schuren. Helaas komen deze minder voor dan vroeger. Kerkuilen kunnen maar 5 tot 8 dagen zonder voedsel doordat ze maar weinig vetreserves kunnen aanleggen. Het gewicht mag niet zakken onder de 220 gram!

Het aantal verkeersslachtoffers onder de uilen stijgt van 5% in 1963 naar 30% in 1982. Daarna is het aantal blijven stijgen, vooral waar wegen een goed kerkuilengebied doorkruisen. De oorzaak daarvan is de hoge dichtheid van (veld)muizen in de brede, extensief beheerde bermen van wegen en de methode van jagen van de kerkuil. De uil maakt vaak gebruik van de hectometerpaaltjes langs de kant van de weg. De paaltjes staan zo dicht bij de weg dat de uilen bij het opvliegen risico lopen aangereden te worden. Ook tijdens het jagen steekt hij regelmatig de weg over op een hoogte van nog geen 2 meter en is het risico op een botsing met auto's groot.

Kerkuilen zijn voor hun nestgelegenheid aangewezen op gebouwen. Vele nestplaatsen zijn verloren gegaan door het afsluiten van de invliegmogelijkheden. Van de meeste kerktorens zijn de galmgaten met gaas afgesloten om duiven en kauwen te weren. Het merendeel broedt tegenwoordig in nestkasten in boerderijen en schuren. Veel boeren stoppen echter met de bedrijfsvoering en verkopen hun boerderij, met als gevolg dat er vaak geen plaats meer is voor de kerkuil.

Een tamelijk hoog percentage komt om van de honger door opsluiting in gebouwen. Vooral gedurende de wintermaanden komen uilen in schuren en gebouwen om voedsel te zoeken. Wanneer ze via tijdelijk openstaande deuren of ramen zijn binnengekomen, kunnen ze worden opgesloten en sterven ze van de honger.

Kerkuilen zijn bijzonder gevoelig voor bestrijdingsmiddelen tegen knaagdieren (ratten en muizen).

Het doodvliegen tegen gebouwen of ramen komt regelmatig voor bij jonge kerkuilen. Ook verdrinking (vooral door de drinkbakken voor het vee) komt helaas voor.

De kerkuil heeft in ons land drie natuurlijke predatoren: de havik, de oehoe en de steenmarter. Het is geen populaire uitspraak, maar het feit is dat ook geliefde huisdieren als de kat en de hond jonge (niet- of amper vliegvlugge) kerkuilen dood bijten.

NOG MEER KERKUILEN RINGEN!

In de zomer hebben we weer een nieuwsbrief van de landelijke kerkuilenwerkgroep rondgebracht. Geert ging langs bij de adressen in Zuidlaren, Lia en Anita in onder andere Midlaren en Tynaarlo. Bij de meesten hebben we even een praatje gemaakt. Zo stuitten we nog op een leuke verrassing op een adres in Tynaarlo. Daar werden jongen gehoord door de bewoners. We hebben met Annemarie en de bewoners een afspraak gemaakt om een paar dagen later terug te komen. Deze dag gingen we de zolder op om in de kast te kijken, waar we door twee paar ogen werden aangekeken.

Het waren al grote jongen met bijna geen dons meer, dus waarschijnlijk zijn er buiten de kast nog meer uilen die al uitgevlogen zijn. Deze twee hebben een ring gekregen. Het ga jullie goed!

Op een later moment kwam er nóg een melding: dit keer in Zuidlaren. Hier is een nieuwe kast geplaatst door de zoon van de bewoners en het was meteen een treffer! Ook deze 6 jongen zijn netjes geringd.

MARKT VAN MELK & HONING

In tegenstelling tot vorig jaar was het prachtig 's zomers weer

tijdens de markt op 1 augustus. Samen met de Stichting Steenuilenwerkgroep Drenthe, ingeklemd tussen twee IVN stands, hebben we de “uilenkraam” gerund. Naast de verkoop van allerlei uilen gerelateerde zaken kon men bij onze stand terecht voor het bewonderen van opgezette Nederlandse uilen. Zonder de andere uilen tekort te willen doen, was de prachtig opgezette oehoe daarbij de grote blikvanger! Uiteraard genoot de jeugd weer volop van het uitpluizen van braakballen van de kerkuil, maar ook enkele ouders lieten zich niet onbetuigd! Prachtig om te zien hoe fanatiek sommige kinderen bezig waren!

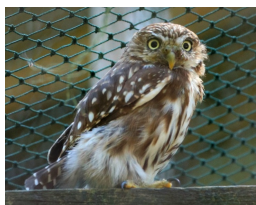

GEEN GEHOOR BIJ DE STEENUIL?

Helaas heeft de steenuil weinig van zich laten horen in onze regio. Behalve een melding van een waarneming uit Zeegse (bedankt Ron) hebben we geen steenuil meldingen ontvangen.

Overigens weerhoudt ons dat er niet van om nog enkele kasten op te hangen op verzoek van enthousiaste (steen)uilenliefhebbers. Op hun verzoek hebben we op 3 erven (Gasteren, Zeegse en Tynaarlo) gekeken en zijn we tot de conclusie gekomen dat de betreffende erven voldoende “steenuil vriendelijk” zijn. De locaties sluiten bovendien ook goed aan bij de bestaande kast locaties. De komende tijd zullen de kasten door de bewoners worden opgehangen.

De steenuilen in Annen hebben wel weer hun best gedaan, met als resultaat 5 eieren en 4 uitgevlogen jongen! Dit is voor het derde opvolgende seizoen een broedsucces op dezelfde locatie. De komende tijd gaan we kijken of we, aansluitend aan Annen, richting Zuidlaren nog enkele kasten kunnen plaatsen om de kans op meer broedsuccessen te vergroten.

Een steenuil in de opvang Harzfalkenhof, Bad Sachsa, Duitsland. Want ook op vakantie kunnen we het niet laten om de uilen op te zoeken, maar zien we ze natuurlijk liever in het wild!

Lia van der Meij | Geert Greving | Annemarie Loof | Anita ten Kleij | Michiel Miske
Ger Kleefman | Aloff Boer | Anneke Kingma